

Temat: Targ leśny - czyli o korzyściach wolnego handlu.

Skrócony opis zajęć:

Zaproponowane ćwiczenia wprowadzają ucznia w zagadnienia, związane z handlem, w tym handlem międzynarodowym. Wykonanie zadań pomoże uczniom zrozumieć, czym jest wolny handel i jakie korzyści przynosi konsumentom, przedsiębiorstwom, gospodarkom państw.

Poziom: gimnazjum

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla gimnazjum

Wiedza o społeczeństwie

25. Gospodarka rynkowa.

Uczeń:

- 2) podaje przykłady racjonalnego i nieracjonalnego gospodarowania; stosuje zasady racjonalnego gospodarowania w odniesieniu do własnych zasobów (np. czasu, pieniędzy);
- 3) charakteryzuje gospodarkę rynkową (prywatna własność, swoboda gospodarowania, konkurencja, dążenie do zysku, przedsiębiorczość);
- 4) wyjaśnia działania prawa podaży i popytu oraz ceny jako regulatora rynku; analizuje rynek wybranego produktu i wybranej usługi.

Cele zajęć:

Uczeń powinien:

- operować ze zrozumieniem pojęciami: handel, handel międzynarodowy, wolny handel, protekcyjizm, eksport, import.
- wymienić konsekwencje wolnego handlu dla wszystkich uczestników życia gospodarczego.
- formułować i przedstawiać argumenty, bronić swojego zdania.

Pojęcia kluczowe:

Handel - proces gospodarczy polegający na sprzedaży, czyli wymianie dóbr i usług na pieniądze. Handel organizowany jest przez zawodowych sprzedawców w celu osiągnięcia zysku.

Barter - wymiana bezgotówkowa, czyli towar bądź usługa za towar bądź usługę. Strony uzgadniają wartość towarów lub usług i dążą do tego, aby bilans był zerowy.

Wolny handel - to polityka gospodarcza braku bezpośredniego oddziaływania rządu na handel międzynarodowy, zapewnienie swobodnego dostępu krajowym przedsiębiorstwom do rynków zagranicznych, a zagranicznym - do rynku krajowego.

Protekcjonizm handlowy – polityka gospodarcza polegająca na ochronie własnej produkcji przed konkurencją za pomocą różnego rodzaju narzędzi np. ceł, subsydiów, kontyngentów, koncesji, zakazów. Protekcjonizm handlowy jest odwrotnością polityki wolnego handlu.

Eksport - sprzedaż towarów i usług wytworzonych w danym kraju poza jego granice

Import - zakup towarów i usług produkowanych za granicą.

Zadanie nr 1

Poproś uczniów, aby uważnie obejrzeni i przeczytali komiks "Targ Leśny" autorstwa Pauliny Skowron, a następnie odpowiedzieli na pytania:

- Dlaczego doszło do wymiany pomiędzy bohaterami komiksu?
- Na czym polegały korzyści bohaterów utworu?

Po uzyskaniu odpowiedzi i krótkiej rozmowie, zapisz na tablicy, lub rozdaj przygotowane na karteczkach zdanie z luką. Poleć, aby uczniowie samodzielnie lub w parach uzupełnili zdanie. Podkreśl, że zadanie odwołuje się do zjawisk ekonomicznych zobrazowanych w komiksie.

Gdy ludzie _____ się w produkcji tego, co mogą wytworzyć najtaniej i _____ się na to, czego _____ najbardziej, _____ poziom ich życia.

Jeśli zadanie wydaje ci się za trudne, dla ułatwienia możesz zaproponować brakujące słowa w formie rozsypanki.

Brakujące słowa: specjalizacja, najtaniej, wymiana, potrzeba, wzrost.

Następnie postaw kolejne pytanie odnoszące się do komiksu:

- Jaki proces gospodarczy przedstawiony jest w obrazkowej historii?

Na tablicy zapisz odpowiedź na pytanie, czyli hasło: „handel”. Następnie rozdaj uczniom wcześniej przygotowany materiał.

Po wykonaniu ćwiczenia poproś chętnych, aby zaprezentowali swoje skojarzenia do pojęcia HANDEL (można zapisywać je na tablicy). Podkreśl znaczenie pieniądza i rolę pośredników - sprzedawców dla sprawności wymiany handlowej. Zwróć uwagę, czy wśród uczniowskich skojarzeń z handlem pojawiły się - jako przedmiot wymiany - nie tylko „towary”, ale też „usługi”. Następnie wspólnie sformułujcie i zapiszcie definicję pojęć: „barter” i „handel”. Na przykład: Barter - wymiana bezgotówkowa, czyli towar lub usługa za towar lub usługę. Handel - proces gospodarczy polegający na sprzedaży, czyli wymianie dóbr i usług na pieniądze. Handel organizowany jest przez zawodowych sprzedawców w celu osiągnięcia zysku.

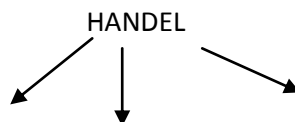
Materiał dla uczniów:

Przeczytajcie tekst i uzupełnijcie brakujące słowo. Następnie wykorzystując własną wiedzę i osobiste doświadczenia uzupełnijcie schemat. Wokół hasła HANDEL wpiszcie słowa, które kojarzą się wam z tym procesem gospodarczym.

Początki handlu sięgają najstarszych cywilizacji. Już pierwsi rolnicy szybko dostrzegli korzyści z handlu. Był on istotnym czynnikiem rozwoju ludzkości. Wprowadzenie jednostek miar i wag, a nawet wynalazek pisma łącznie są z tym, że człowiek rozpoczął wymianę. W odległych czasach wiele gospodarek funkcjonowało w taki sposób jak na "Targu leśnym", czyli partnerzy wymieniali między sobą poszczególne produkty, bądź własną pracę. Były to jednak gospodarki niewielkie, prymitywne, z ograniczonym wachlarzem wymiennych towarów czy usług, gdyż większość ludzi była samowystarczalna pod względem zaopatrzenia w żywność, ubranie czy dach nad głową. Wzajemnej wymianie podlegała więc jedynie ograniczona liczba przedmiotów. Taka wymiana nazywa się **barter**. **Barter** ma wiele wad, wymaga uzgodnienia wartości towaru lub usługi i dążenia do tego, aby bilans transakcji była zerowy, co może być trudne, jeżeli, np. sprzedajesz samochody, a chciałabyś kupić sobie kilogram jabłek na kompot. Dlatego też, aby sprawniej handlować, ludzie wymyślili

Zadanie nr 2

Poproś uczniów, aby każdy zastanowił się chwilę, co chciałby sobie kupić w najbliższym czasie (może to być towar lub usługa), gdyby dysponował odpowiednią gotówką. Umów się z uczniami, że dla celów ćwiczenia będą to dwa dobra. Chętnych poproś, aby opowiedzieli, co potrzebowaliby sobie kupić. Zapisuj na tablicy listę zakupów. Następnie wspólnie zastanówcie się, które z wymienionych przedmiotów są w 100% produkowane w Polsce? Zaproponuj uczniom, aby wypisane produkty posegregować według kategorii: **produkuje się w Polsce, produkuje się za granicą, trudno powiedzieć** (w przypadku, kiedy nie wiemy, gdzie mogą być produkowane, albo są tak skomplikowane technologicznie, że części do nich mogą być produkowane w wielu miejscach na świecie, nawet jeśli ostatecznie produkt powstaje w kraju). Podsumowując ćwiczenie zwróć uwagę młodzieży, że dla pełnego zaspokojenia potrzeb klientów potrzebny jest handel międzynarodowy. Z handlem zagranicznym związane są pojęcia „eksport” - czyli sprzedaż towarów i usług wytworzonych w danym kraju poza jego granice i „import”, czyli zakup towarów i usług produkowanych za granicą.

Następnie podziel uczniów na mniejsze 4-5 osobowe grupy i rozdaj im tekst dotyczący handlu międzynarodowego. Poleć, aby uczniowie dokładnie przeczytali informacje, a potem przygotowali notatkę prasową, która zawrze się w 150 - 200 słowach. Artykuł musi zawierać tytuł (może on być symboliczny lub informacyjny, może być wieloznaczny, stanowić grę słów, cytaty z tekstu, zabawę słowną itp.). Ważne, aby tytuł zainteresował ewentualnych czytelników artykułu. Podkreśl, że notatka ma być zwięzła, ale musi zawierać najważniejsze informacje dotyczące korzyści płynących z handlu międzynarodowego. Notatka nie może być skrótem, polegającym na wybraniu tylko części tekstu. Ma być samodzielnie zredagowanym tekstem, sensownym i logicznym w swojej konstrukcji.

Po wykonaniu ćwiczenia, poproś reprezentantów grup o prezentację wyników pracy. Możesz zaproponować wybranie najlepszego artykułu i zapisanie go jako notatki.

Materiał dla uczniów

Handel międzynarodowy

Handel międzynarodowy odbywa się na tej samej zasadzie, co każdy inny handel, z tym, że towary muszą pochodzić z różnych krajów. Z ekonomicznego punktu widzenia istnieją trzy zasadnicze przyczyny, dla których jakaś wymiana handlowa jest dla uczestniczących w niej krajów korzystna. Można je zakwalifikować do trzech kategorii: przewaga absolutna, przewaga względna, ekonomia skali.

Przewaga absolutna

Jest oczywiste, dlaczego kupujemy banany uprawiane, np. na Karaibach. Uprawa bananów w tropikach jest znacznie tańsza niż korzystanie z systemu ciepłarni i innych metod utrzymania temperatury. W klimacie tropikalnym natura darmo dostarcza ciepło, za które w klimatach chłodniejszych trzeba płacić.

Jest to przykład zależności nazywanej przez ekonomistów "przewagą absolutną" - jeden kraj z jakiegoś dowolnego powodu jest w stanie produkować pewne dobra taniej niż inny.

Powodem mogą być cechy klimatyczne, zasoby naturalne, czy specyficzne talenty i umiejętności ludzi zamieszkujących dany kraj. Bez względu na pochodzenie tej przewagi, jeden kraj jest w stanie produkować dane dobro taniej niż inne kraje.

Przewaga komparatywna

Aby zilustrować pojęcie przewagi komparatywnej załóżmy, że istnieje kraj, który potrafi wszystko produkować taniej niż inne kraje. Czy w takim przypadku powinien wchodzić w relacje handlowe z innymi krajami? Odpowiedź brzmi: TAK. Dlaczego? Ponieważ nawet w takich skrajnych warunkach, gdy jeden kraj jest w stanie produkować wszystko taniej, może to robić tylko do pewnego stopnia. Przykładowo, produkcja krzesła może być tam dwukrotnie tańsza niż w innym kraju, podczas gdy produkcja telewizorów aż dziesięciokrotnie bardziej opłacalna niż w innym kraju. W takiej sytuacji łączna ilość produkowanych krzesła i odbiorników będzie większa, jeśli jeden kraj będzie robił wyłącznie krzesła, a drugi telewizory. Następnie kraje mogą się wymienić tymi produktami, skutkiem czego przedmiotem wymiany będzie więcej krzesła i więcej telewizorów, niż w sytuacji, gdyby oba kraje produkowały telewizory i krzesła wyłącznie dla siebie.

Ekonomiści mówią wtedy, że kraj A ma absolutną przewagę w produkcji obu wyrobów, oraz że kraj B ma przewagę komparatywną w produkcji krzesła, zaś kraj A przewagę względną w produkcji telewizorów.

Spójrzmy na to zjawisko z punktu widzenia normalnego człowieka. Wyobraźmy sobie, że jesteśmy lekarzem okulistą i że koszty studiowania opłacaliśmy pracując w myjni samochodowej. Czy teraz, kiedy jesteśmy profesjonalistą, nadal mamy myć własny samochód? Czy może powinniśmy wynająć do tego celu kogoś innego, nawet jeżeli potrafimy lepiej i szybciej umyć auto niż wynajęty przez nas zawodowy "pomywacz" samochodów?

Nie ma to ani sensu finansowego, ani tym bardziej społecznego, by w czasie, który możemy przeznaczyć na wykonanie skomplikowanej operacji ratującej czyjś wzrok, zajmować się myciem samochodu. Innymi słowy, mimo iż mamy absolutną przewagę w obu tych działalnościach, nasza przewaga komparatywna w leczeniu oczu jest znacznie większa. [...] Lekarz, podobnie jak każdy inny człowiek dysponuje jedynie 24 godzinami na dobę. Czas poświęcony jednej czynności odbywa się kosztem czasu, który mógłby zostać spędzony na wykonaniu innej czynności. To samo odnosi się do

krajów, które również nie dysponują nieskończoną ilością czasu, pracy i innych surowców - stąd cokolwiek produkują, robią to kosztem nie robienia czegoś innego (tzw. koszt alternatywny).

Chociaż hipotetycznie kraj A jest w stanie wyprodukować wszystko taniej niż kraj B, w rzeczywistości nie może produkować wszystkiego taniej, gdyż czas poświęcony na wyprodukowanie jednej rzeczy odbywa się kosztem czasu, w którym mógłby wyprodukować inne rzeczy.

Efekt skali

Istnienie przewagi absolutnej czy komparatywnej jest podstawowym warunkiem istnienia korzyści płynących z handlu międzynarodowego, nie jest to jednak warunek jedyny. Zdarza się, że niektóre produkty wymagają tak ogromnych nakładów inwestycyjnych w maszyny i wykształcenie specjalistów, że wyrób finalny sprzedawany jest po cenie, która jest opłacalna tylko przy wyjątkowo dużej sprzedaży produkcji. Przyczynę takiego stanu rzeczy nazywają ekonomiści "efektem skali" albo "ekonomią skali".

Gdyby fabryka samochodów produkowała jedynie 100 aut, koszt jednostkowy każdego samochodu byłby astronomiczny. Ogromne nakłady w postaci kosztownych maszyn i urządzeń oraz cały wysiłek naukowo – badawczy, zaangażowany w produkcję, musiałby zostać pokryty z dochodów ze sprzedaży 100 samochodów. Dzięki rozłożeniu tych stałych nakładów na setki tysięcy aut, koszt wyprodukowania pojedynczego pojazdu może być obniżona do ułamka tego, co poprzednio, a tym samym doprowadzić jego cenę do poziomu, przy którym może on konkurować na rynku z innymi pojazdami. Szacuje się, że wielkość produkcji zapewniająca rentowność fabryce samochodów wynosi między 200 - 400 tys. pojazdów produkowanych w ciągu roku.

Taka produkcja nie stanowi żadnego problemu dla krajów o dużych rozmiarach i zamożności obywateli. Jednakże w krajach o niewielkim zaludnieniu, w krajach małych lub mniej zamożnych nie ma możliwości sprzedania na własnym rynku ilości samochodów, która gwarantowałaby opłacalność jej uruchomienia " od zera do produktu finalnego" po cenie konkurencyjnej wobec ceny osiągniętej przez wielkich producentów zagranicznych.

Czynnikiem umożliwiającym niektórym krajom skorzystanie z efektu skali, mimo iż ich rynek jest dość niewielki, jest eksport. Niektóre firmy samochodowe produkują większość swoich pojazdów poza granicami krajów, z których pochodzą.

Wymiana międzynarodowa jest czynnikiem warunkującym osiągnięcie przez wiele krajów efektu skali, dzięki czemu są one w stanie konkurować cenowo z innymi producentami. W pewnych dziedzinach przemysłu, zwłaszcza tych, które wymagają ogromnych nakładów na badania naukowe i urządzenia, tylko nieliczne kraje są na tyle wielkie i bogate, by osiągnąć poziom produkcji, zapewniający im zwrot poniesionych kosztów ze sprzedaży wyłącznie na rynku wewnętrznym. Handel międzynarodowy jest źródłem wyższej wydajności, która jest możliwa właśnie dzięki efektowi skali.

Źródło: Thomas Sowell, *Ekonomia dla każdego*, Fijor PUBLISHING, Warszawa, s. 333-343.

Zadanie nr 3

Poproś uczniów, aby jeszcze raz przejrzyli komiks Pauliny Skowron "Targ leśny" i zwrócili uwagę na to, jakim przymiotnikiem określają handel bohaterowie historyjki. Zapytaj uczniów, jak rozumieją pojęcie „wolny handel”? W rozmowie nawiąż do poprzednich ćwiczeń. Zwróć uwagę młodzieży, że pojęcie „wolny handel” odnosi się do handlu zagranicznego. Jest to brak bezpośredniego oddziaływania rządu na handel międzynarodowy, zapewnienie swobodnego dostępu krajowym przedsiębiorstwom do rynków zagranicznych, a zagranicznym - do rynku krajowego. Firmy mogą bez żadnych ograniczeń ustalać wielkość własnego importu i eksportu. Panuje pełna swoboda w zakresie kształtowania rozmiarów, struktury i kierunków eksportu i importu.

Przeciwieństwem wolnego handlu jest protekcyjnizm, czyli polityka gospodarcza państwa, której celem jest ograniczanie handlu międzynarodowego poprzez cła, koncesje, zakazy, itp. Protekcyjnizm ma chronić produkcję i handel krajowy przed konkurencją zagraniczną.

Po tym wprowadzeniu rozdaj uczniom, pracującym w parach, przygotowane wcześniej rozsypanki z twierdzeniami charakteryzującymi konsekwencje polityki wolnego handlu i konsekwencje polityki protekcyjnizmu. Poleć, aby uczniowie uporządkowali stwierdzenia i dopasowali je odpowiednio do każdej z polityk. W oddzielnej kolumnie powinny zostać umieszczone zapisy dotyczące konsekwencji ekonomicznych polityki wolnego handlu. W oddzielnej kolumnie uczniowie powinni ułożyć konsekwencje protekcyjnizmu.

Lista konsekwencji ekonomicznych dla gospodarki, konsumentów, przedsiębiorców płynąca z polityki:

(potnij na paski i przygotuj tyle zestawów, ile potrzebujesz)

Polityka wolnego handlu:
- większa oferta towarów;
- konsumenci i producenci otrzymują tańsze towary;
- specjalizacja w produkcji danego wyrobu;
- ograniczanie krajowych monopolii;
- wysoka konkurencja;
- wzrost efektywności produkcji;

- wzrost gospodarczy i większe zatrudnienie;
- upadek firm i bezrobocie;
- poznawanie nowych technologii;
- wzrost realnych dochodów gospodarki.

Protekcjonizm:
- ochrona wybranych branż gospodarki;
- cła i koncesje źródłem dochodu państwa;
- ochrona krajowych producentów może hamować bezrobocie;
- zachowanie bezpieczeństwa narodowego (ochrona strategicznych sektorów)
- zanika mechanizm rynkowej konkurencji;
- większe ryzyko korupcji;
- wzrost cen na rynku wewnętrznym;
- obniżenie wzrostu gospodarczego;
- obniżenie poziomu życia obywateli
- wojny celne pomiędzy państwami

Sprawdź, czy wszyscy wykonali poprawnie zadanie. Wyjaśnij wątpliwości; zapytaj, czy wszystkie twierdzenia pojawiające się w ćwiczeniach są jasne dla młodzieży. Podkreśl, że to handel napędza gospodarkę, tylko dzięki niemu jest sens inwestować i obracać pieniędzmi, bo w ten sposób można je pomnażać. Handel zagraniczny może mieć rozmaity wpływ na gospodarkę. Jednak nie można z niego rezygnować, bo jest on poważnym źródłem dochodu dla wielu przedsiębiorstw i przynosi wiele korzyści konsumentom.

Zadanie nr 4

Młodzież nadal pracuje w grupach. Rozdaj uczniom materiał z tekstem, danymi statystycznymi i infografiką, zawierający informacji o polskim eksporcie. Poproś, aby młodzież zapoznała się z materiałem i wykonała polecenia zawarte w ćwiczeniu.

Materiał dla ucznia:

Zapoznajcie się z tekstem, danymi statystycznymi i infografiką. Odpowiedzcie na pytania, a następnie sformułujcie wniosek końcowy dotyczący związków eksportu z importem we współczesnej gospodarce.

- Czy polski eksport ma istotne znaczenie dla gospodarki? Uzasadnij odpowiedź.
- Jak przebiegała dynamika eksportu w latach 2000-2013? Co miało na to wpływ? (Pamiętaj o wydarzeniach z najnowszej historii Polski)
- W którym roku odnotowano załamanie eksportu i dlaczego?
- Jak przebiegała dynamika importu w latach 2000-2013? O czym to świadczy?
- Jaki jest wartościowy udział części pochodzących z Polski w samochodzie Opel z polskim silnikiem, a jaki udział części importowanych? Co z tego wynika?
- Skąd pochodzą pozostałe części samochodu?
- W oparciu o infografikę wyjaśnijcie znaczenie pojęcia „globalizacja produktu”.

Sformułujcie wniosek dotyczący współczesnego handlu międzynarodowego. Co z tego wynika dla gospodarki?

.....
.....
.....
.....
.....

Polski eksport po 1989 r.

Polskim firmom w ciągu minionego 25-lecia udało się zbudować eksportową maszynę. W 2013 roku polskie firmy wysłały towary do ponad 200 krajów świata. Obecnie nasz eksport to już 47, 8 proc. PKB. W okresie minionych ponad dwóch dekad wartość eksportu rosła dynamicznie. W szczególności rosła w latach 2000 -2008, gdy średnioroczne tempo wzrostu wynosiło 22,9 proc (w ujęciu dolarowym), podczas gdy w latach 1991 -1999 zwiększał się przeciętnie o 8,1 proc rocznie. Z kolei średni roczny wzrost importu był szybszy w pierwszej dekadzie transformacji (w latach 1991-1999 o 20,4 proc) niż w latach 2000-2008 (o 18,9 proc). Podobnie jak w latach 2000-2008, w okresie po kryzysowym załamaniu obrotów w 2009 roku, lata 2010-2013 przyniosły szybszy średni wzrost po

stronie eksportu (o 11,2 proc) niż w imporcie (9,2 proc). Szczególnie istotne jest wysokie tempo wzrostu eksportu wyraźnie wyprzedzające wzrost PKB. O ile PKB wzrósł w latach 2000-2013 nieco ponad 2-krotnie (ze 186 mln EUR do poziomu 390 mld EUR), o tyle wartość eksportu zwiększyła się 4,5-krotnie (z 34 mld EUR do 155 mld EUR). Relacja obrotów towarowych do PKB - uznawana za wskaźnik pokazujący poziom otwartości międzynarodowej gospodarki - w roku 2013 wynosi 80 proc., podczas gdy w roku 2000 kształtowała się na poziomie ok. 47 proc, a na początku lat 90. ok. 35 proc. Ten stały trend wskazuje, że polska gospodarka oraz wytwarzane w Polsce towary są coraz bardziej konkurencyjne na rynkach światowych. Wyniki te potwierdzają, iż rozwój gospodarczy Polski, w tym także wzrost eksportu - podobnie jak w większości gospodarek przechodzących proces transformacji w Europie Środkowej i Wschodniej - jest silnie uzależniony od napływu inwestycji zagranicznych, które są z reguły nośnikiem innowacji i technologii, ale jednocześnie generują import o charakterze innowacyjno - zaopatrzeniowym. (...) Można zatem ocenić, że wzrost importu - szczególnie szybki na początku transformacji - jest nieodłącznym i naturalnym elementem rozwoju polskiej gospodarki. Warto jednocześnie podkreślić, że napływ zagranicznych inwestycji pociągający za sobą wzrost importu, po pewnym czasie generuje również przyspieszenie eksportowe w wyniku zaangażowania się tych podmiotów w działalność eksportową.

Obroty polskiego handlu zagranicznego według GUS w latach 2000 - 2013.

rok	mln EUR			Rok poprzedni = 100	
	eksport	import	Saldo	eksport	import
2000	34.322	53.034	-18.712	133,9	123,3
2001	40.316	56.129	-15.813	117,5	105,8
2002	43.330	58.212	-14.882	107,5	103,7
2003	47.399	60.183	-12.784	109,4	103,4
2004	59.698	71.354	-11.656	125,9	118,6
2005	71.423	81.170	- 9.746	119,6	113,8
2006	87.926	100.784	-12.858	123,1	124,2
2007	101.839	120.389	-18.551	115,8	119,5
2008	116.244	142.448	-26.204	114,1	118,3
2009	98.218	107.529	- 9.311	84,5	75,5
2010	120.373	134.188	-13.815	122,6	124,8
2011	136.694	152.568	-15.875	113,6	113,7
2012	143.456	154.040	-10.584	104,9	101,0
2013	154.994	156.978	- 1.984	108,0	110,9

Źródło: materiał przygotowany w oparciu o informacje zawarte w raporcie: Polska 2014. Raport o stanie handlu zagranicznego, Warszawa 2014. Dostępny na stronie:

http://www.mg.gov.pl/files/upload/8437/RoHZ2014_20140827_druk.pdf

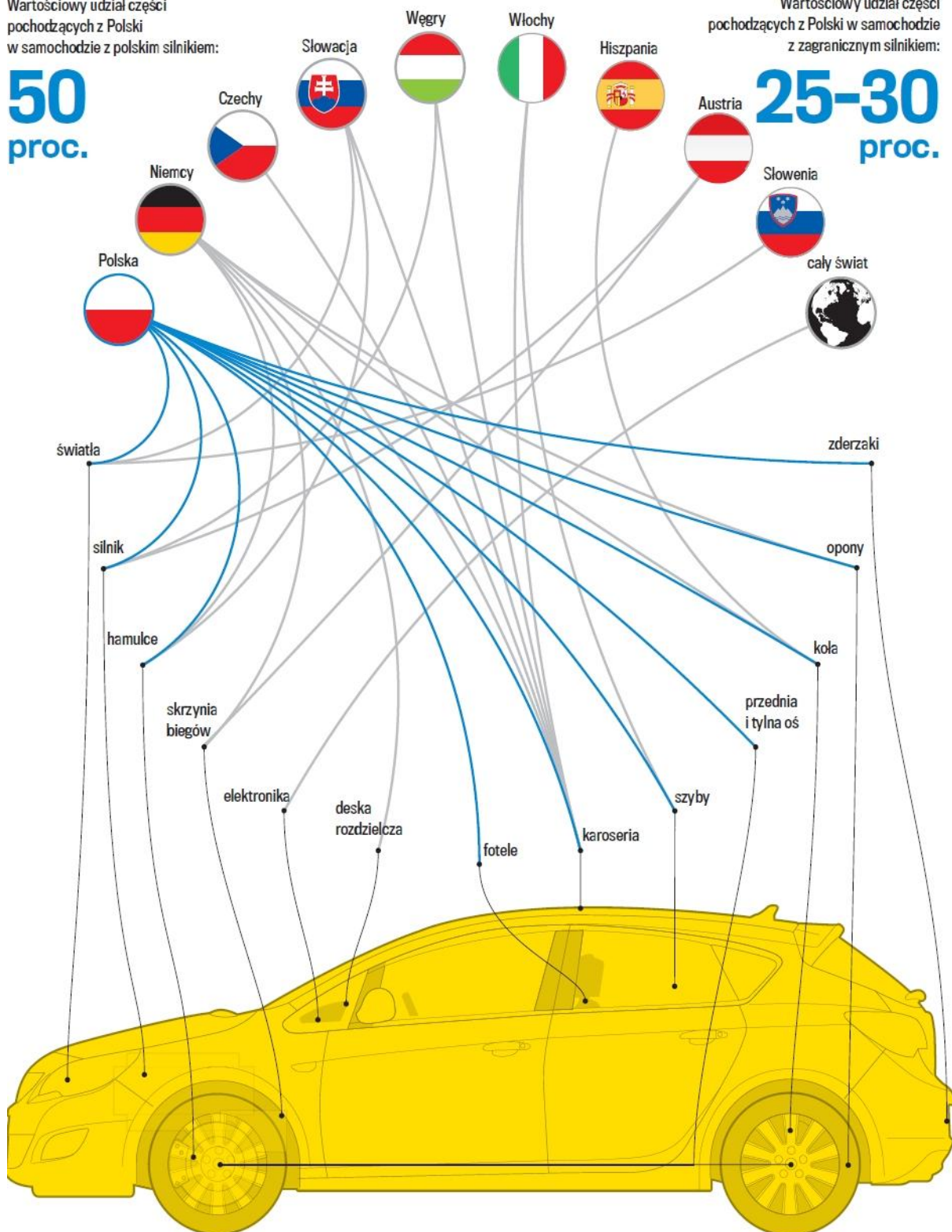
SKĄD POCHODZĄ CZĘŚCI DO OPLA ASTRY IV HATCHBACK PRODUKOWANEGO W GLIWICACH?

Wartościowy udział części
pochodzących z Polski
w samochodzie z polskim silnikiem:

50
proc.

Wartościowy udział części
pochodzących z Polski w samochodzie
z zagranicznym silnikiem:

25-30
proc.

Źródło:

http://wyborcza.biz/biznes/1,101716,15426708,5_rzeczy_których_nie_wiesz_o_polskim_eksporcie_INFOGRAF_IKI_.html#ixzz3KUMfBdIT

Podsumowanie - praca domowa

Wykorzystując dostępne ci źródła informacji ustal, jakie branże i jakie produkty mają największe efekty eksportowe, a także na jakie rynki eksportujemy najwięcej.

Prognozowana wartość eksportu w 2014 r. ....

Hity eksportowe(branża lub produkt):

1.....

2.....

3.....

Kierunki eksportu:

Najwięksi odbiorcy (nazwa państwa):

1. ....

2.....

3.....

Najbardziej egzotyczne kraje (wg ciebie)

1.....

2.....

3.....

Pytania sprawdzające - wskaż poprawną odpowiedź:

1. Polityka wolnego handlu zakłada:

- a) brak oddziaływania rządu na handel zagraniczny;
- b) wpływ państwa na rozmiar, strukturę i kierunki eksportu;
- c) regulowanie rozmiaru, struktury i kierunku importu.

2. Handel międzynarodowy to:

- a) handel organizowany przez państwo i prowadzony pomiędzy państwami;
- b) wymiana handlowa z partnerami posiadającymi siedzibę poza granicą celną państwa;
- c) zakup towarów i usług na rynku międzynarodowym.

3. Najważniejsze instrumenty protekcjonizmu to:

- a) kampanie społeczne na rzecz konsumpcji towarów krajowych;
- b) cła nakładane na przywożone towary, koncesje i zakazy;
- c) dofinansowywanie krajowych producentów.

4. Eksport to:

- a) przywóz towarów lub usług z zagranicy w celu wykorzystania go na rynku krajowym;
- b) handel towarami i usługami pomiędzy państwami;
- c) sprzedaż za granicę dóbr, które zostały wytworzone w danym kraju.

5. Istotne korzyści z wolnego handlu to:

- a) Ochrona rodzimego przemysłu, np. górnictwa
- b) większa różnorodność produktów na rynku, często również niższe ceny;
- c) wzrost cen na rynku wewnętrznym.

Poprawne odpowiedzi: 1a, 2b, 3b, 4c, 5b.